

#239 Analize Economice:

Sistemul de depozit pentru ambalaje din Republica Moldova. Analiză de impact asupra retail-ului și necesitatea unei guvernante echitabile

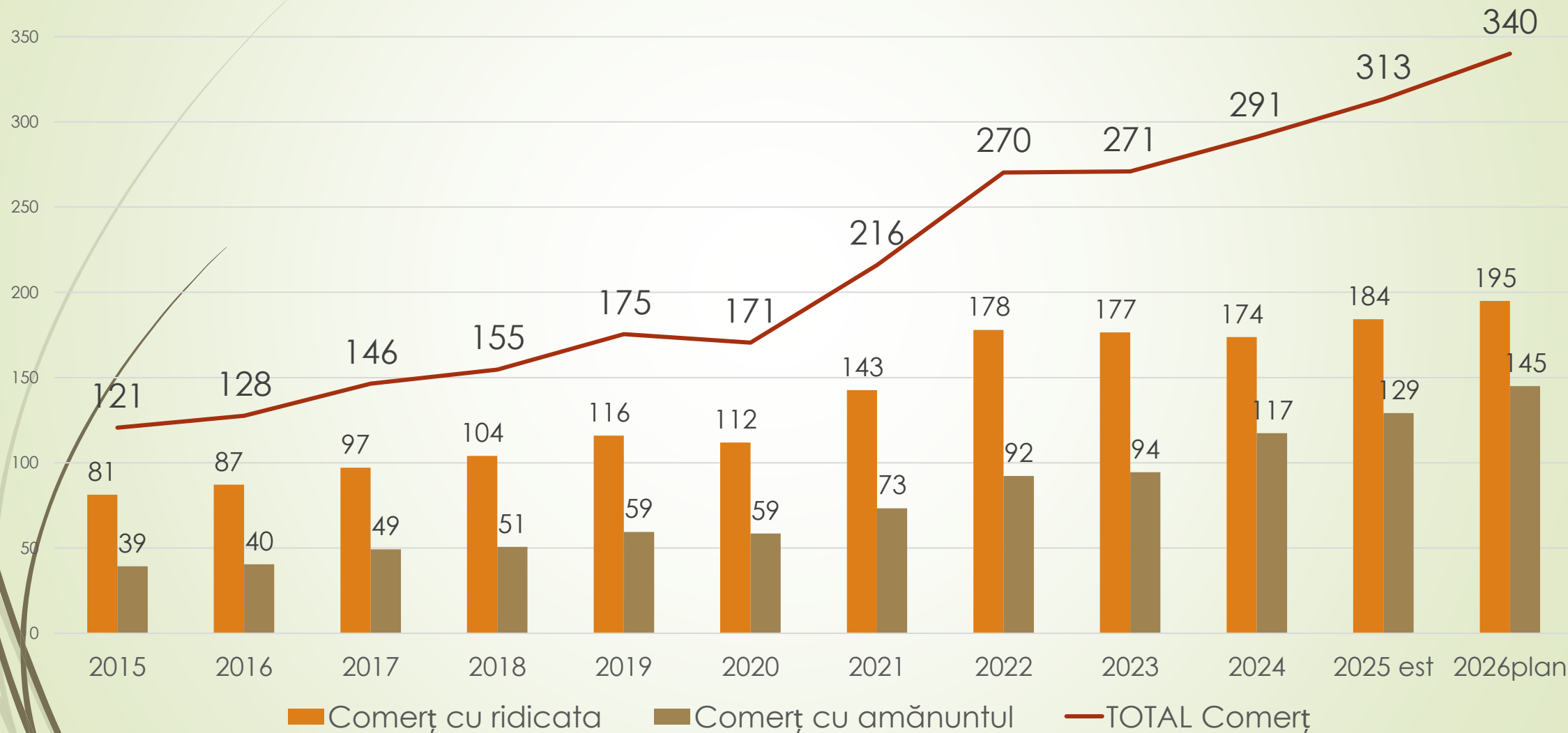
PhD Veaceslav Ioniță

Economist IDIS „Viitorul”

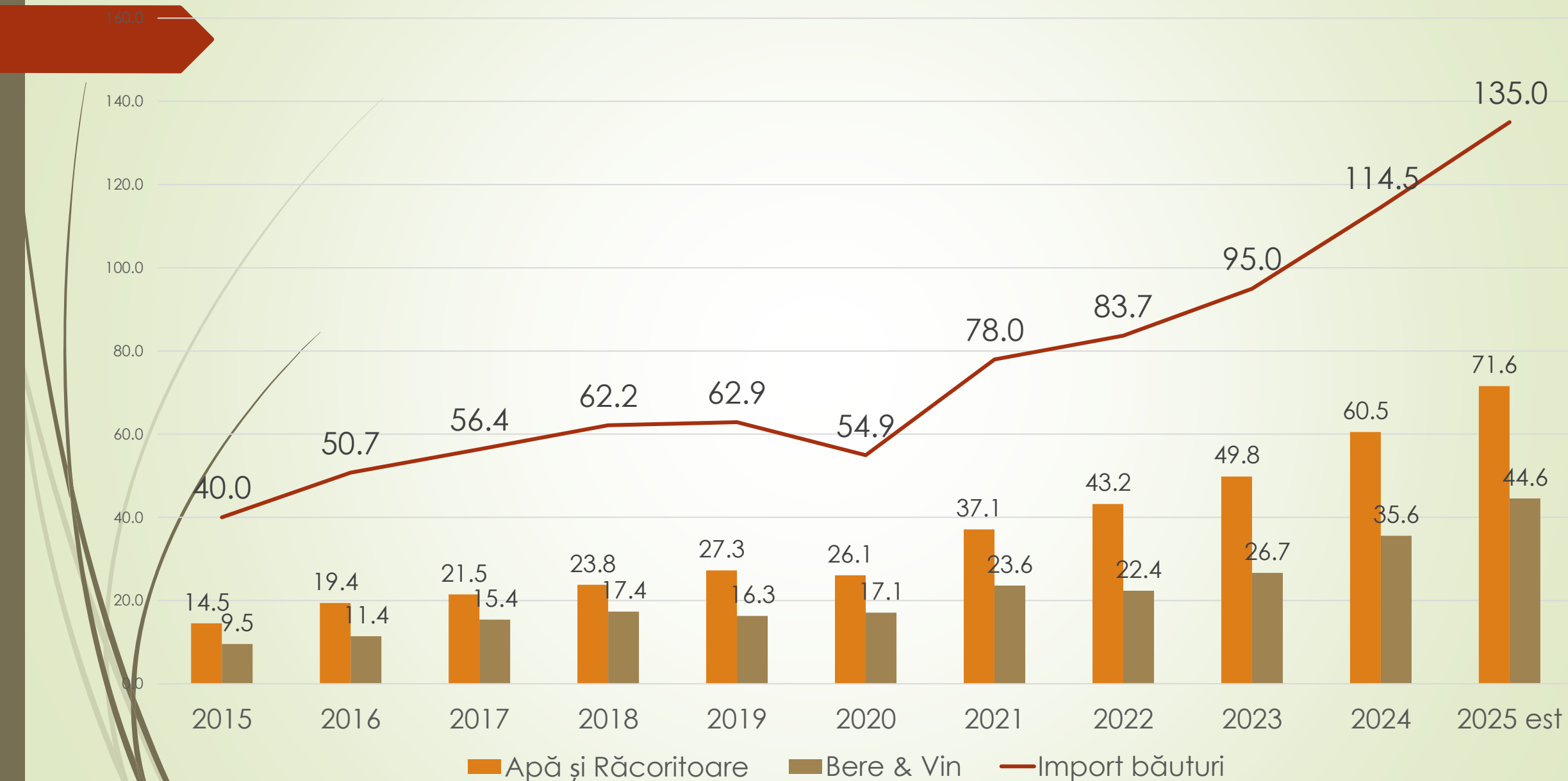
23 ianuarie 2026

Cifra de afaceri a companiilor din domeniul comerțului din Republica Moldova, mld/lei

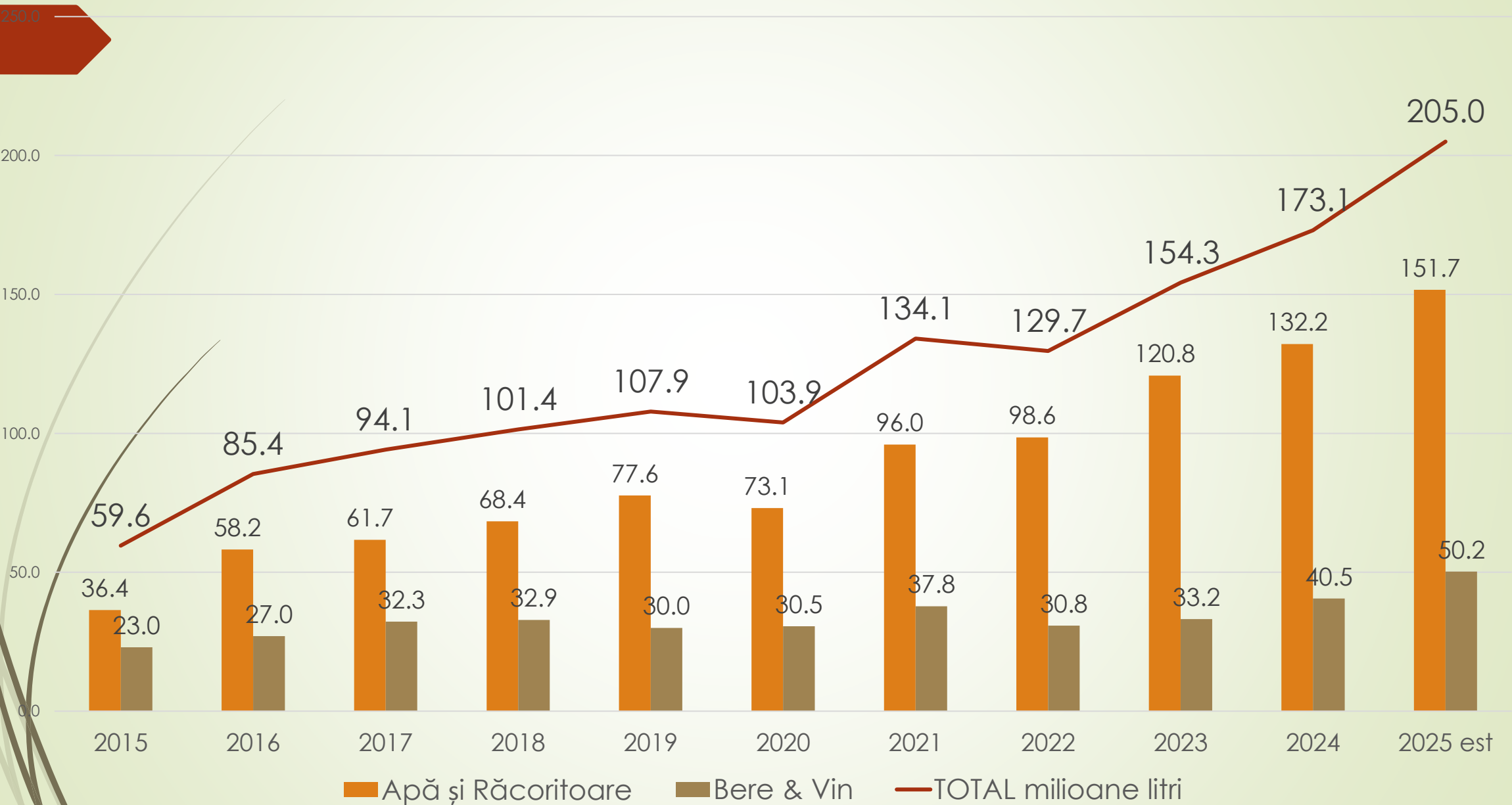
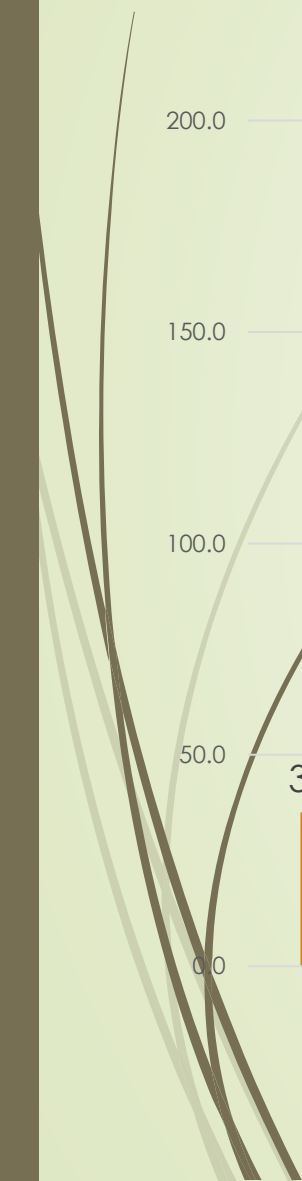
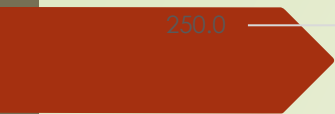
400

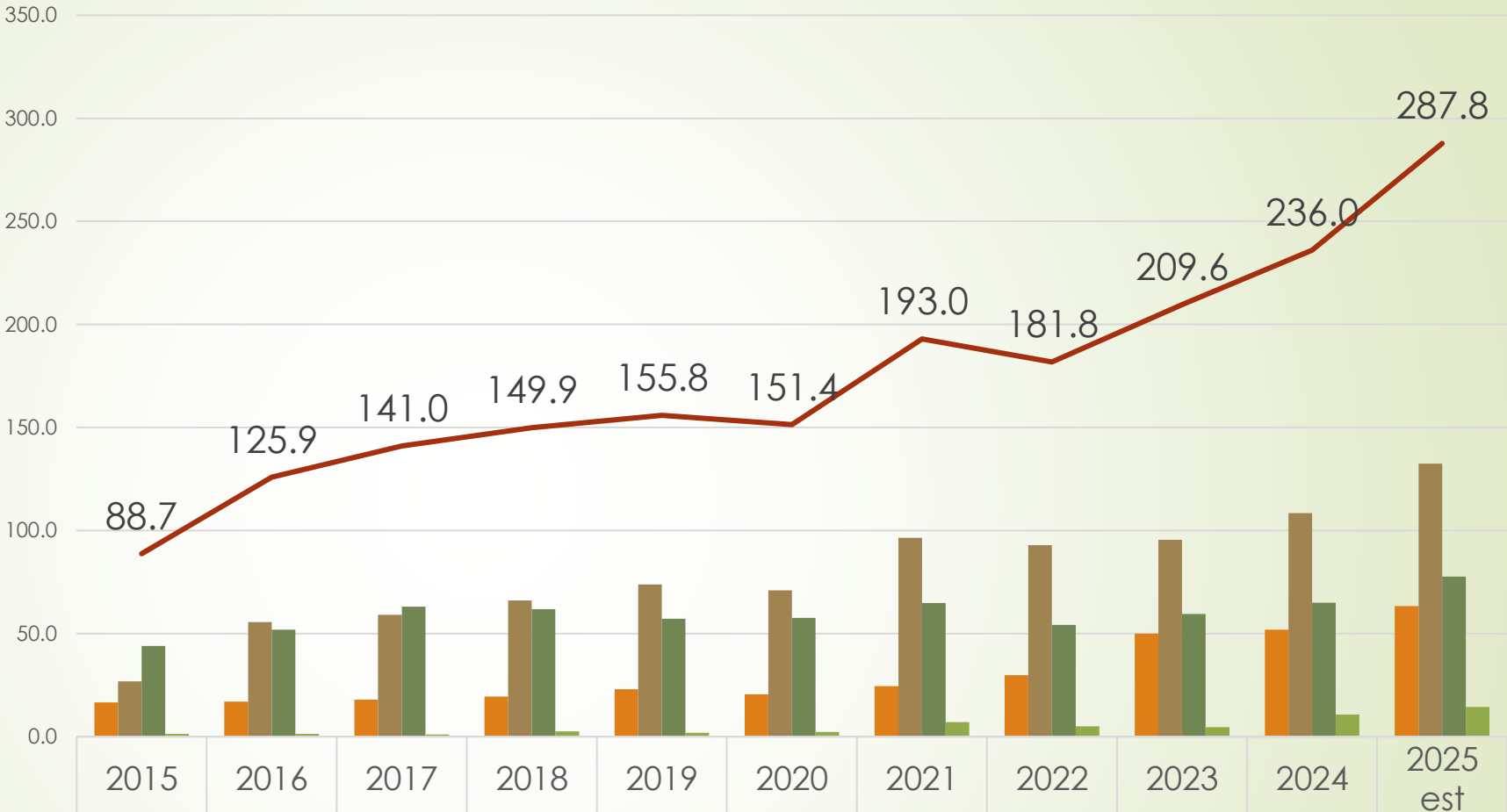
Importul de băuturi în Republica Moldova, mln/USD

Importul de băuturi în Republica Moldova, mln/litri

Numărul de sticle importate anul în Republica Moldova, mln

Apă

Băuturi răcoritoare cu îndulcitor

Bere

Vin

TOTAL sticle importate

2015

2016

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

2025
est

16.6

17.1

17.9

19.4

23.0

20.5

24.5

29.7

50.0

51.9

63.3

26.8

55.5

59.1

66.1

73.8

71.0

96.5

92.9

95.6

108.4

132.4

44.0

52.0

63.0

61.9

57.3

57.6

64.9

54.2

59.5

65.0

77.7

1.3

1.4

1.0

2.5

1.8

2.3

7.1

5.0

4.5

10.7

14.4

88.7

125.9

141.0

149.9

155.8

151.4

193.0

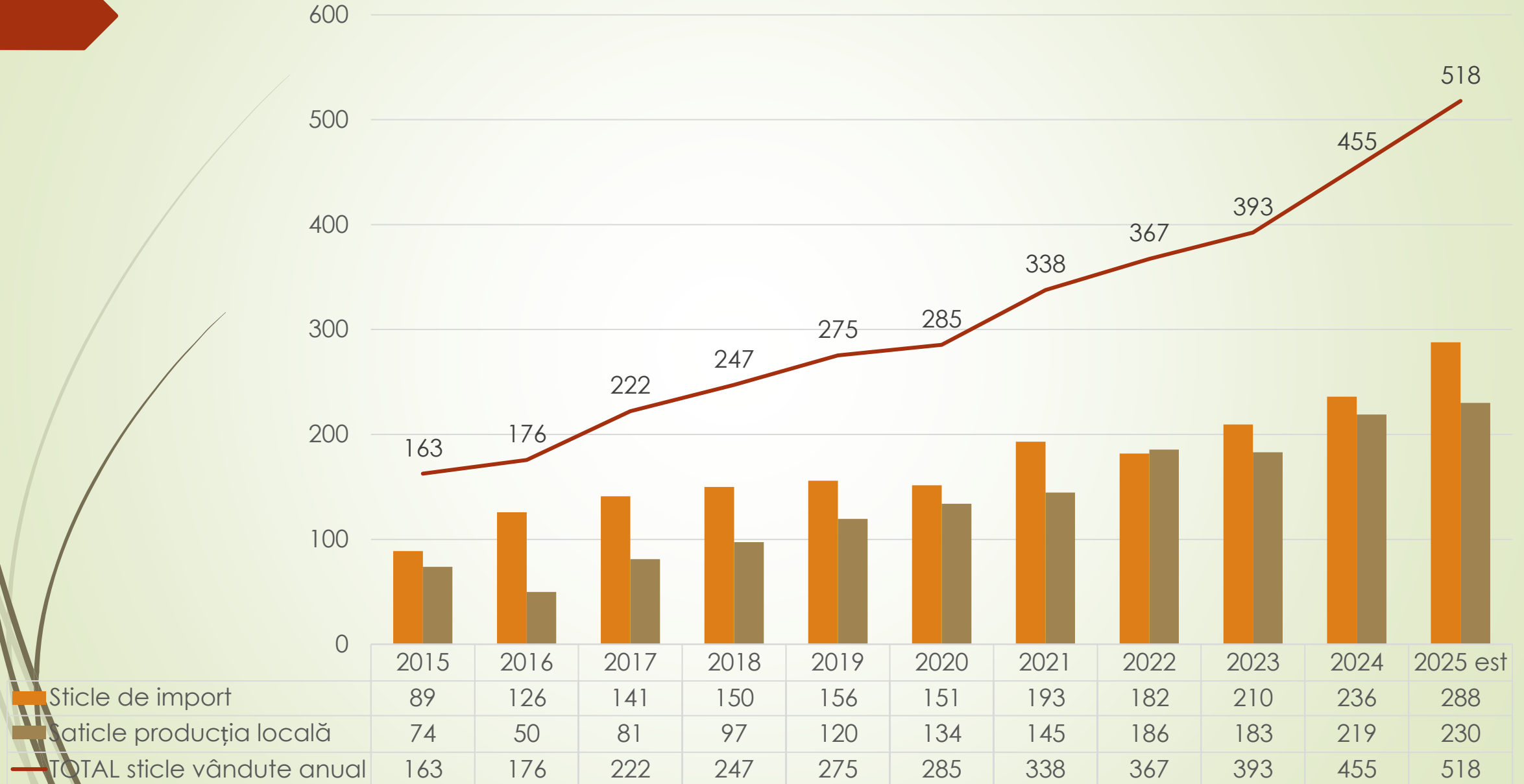
181.8

209.6

236.0

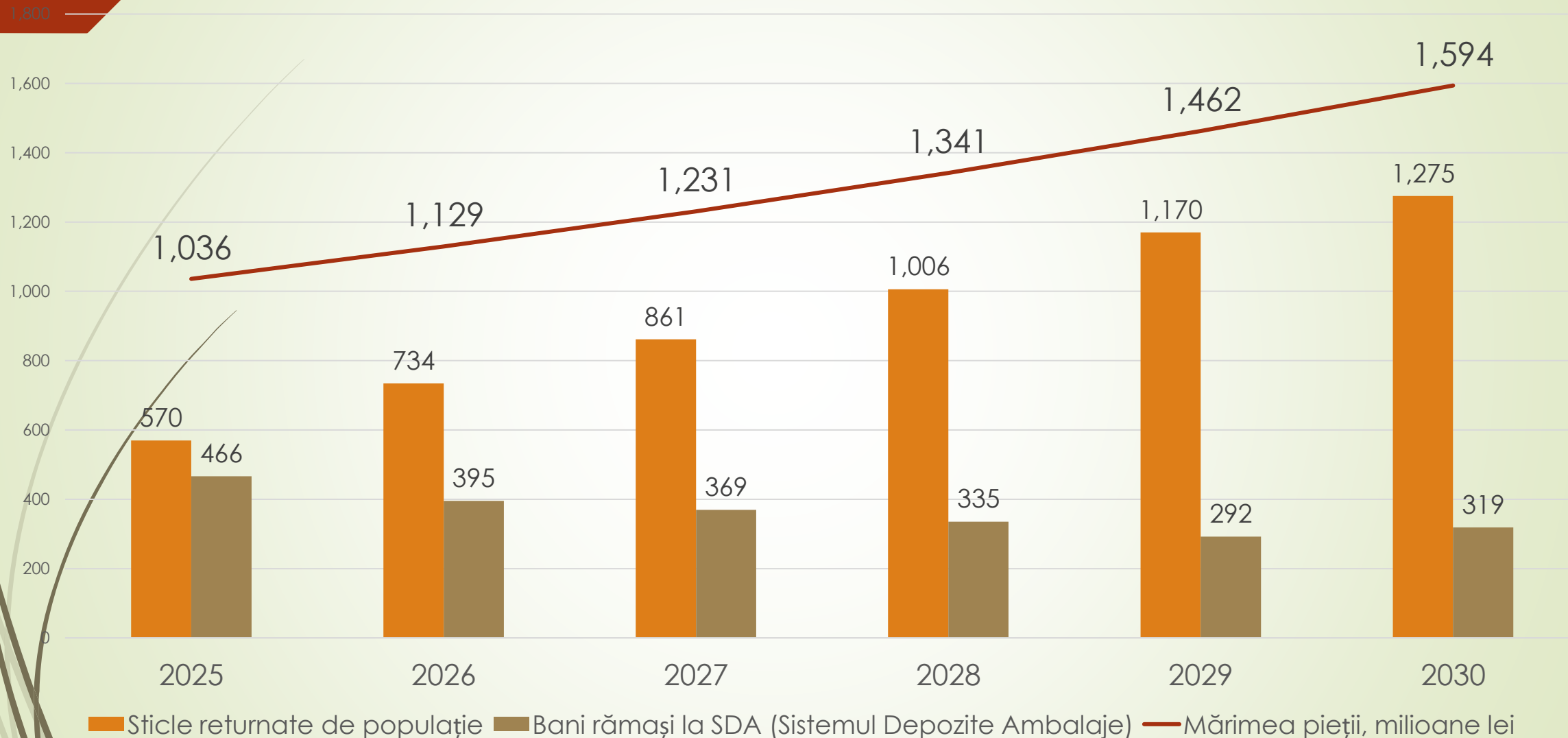
287.8

Ambalaje din plastic, sticlă și metal vândute anual, mln/unități

Rulajul anual al SDA (Sistemului Depozite Ambalaje), mln/lei

(în 5 ani gestionarul SDA va încasa circa 2 mlrd/lei)

NOTĂ: Estimările sunt făcute în baza unui scenariu minim de creștere de 9% anual pentru următorii 5 ani, față de media de 11% din ultimii 10 ani

Cadrul legal și oportunitatea SDA

Guvernul a stabilit prin HG nr. 379/2025 regulile jocului: un sistem obligatoriu pentru toți producătorii și comercianții, administrat de o entitate non-profit.

Scop: Recuperarea ambalajelor (sticlă, plastic, metal) prin stimularea cetățenilor cu o garanție returnabilă.

Guvernanta: Legea prevede că producătorii care dețin 60% din piață (3/5) propun Administratorul, dar impune și participarea comercianților în structurile de fondatori.

Riscurile actuale: "Capturarea instituțională"

Dezechilibru de putere: În negocierile pentru formarea Administratorului, producătorii au impus o cotă de vot de **2/3**, lăsând comercianților doar **1/3**. Acest lucru le permite producătorilor să impună decizii unilateral, inclusiv tarife de gestionare mici, care să nu acopere costurile magazinelor.

Excluziune: Comercianții au fost excluși din grupurile de comunicare și din procesul de redactare a Statutului, fiind puși în fața faptului împlinit cu termene de aderare nerezonabile (câteva ore).

Bariere artificiale: Refuzul de a accepta în asociațiile de producători companiile care sunt și importatori (retaileri care importă direct apă/bere) este o practică discriminatorie care încalcă dreptul la asociere.

Lecții din experiența Europeană. Cum evită alte state monopolul și abuzul de poziție dominantă

Germania (Model de Supervizare): Autoritatea de concurență și cea de mediu auditează strict administratorul pentru a preveni practicile de excludere și monopolul. Regulile de concurență loială sunt impuse de stat, nu negociate privat.

Franța (Controlul Tarifelor): Metodologia de calcul a tarifelor (cât plătește producătorul vs. cât primește magazinul) nu este decisă arbitrar de asociație, ci este aprobată de autoritățile statului pentru a garanta acoperirea costurilor reale.

Marea Britanie (Transparență): Orice modificare a schemei de tarificare sau a regulilor de funcționare trece printr-un proces obligatoriu de consultare publică de minimum 12 săptămâni.

Concluzie pentru Moldova: În statele funcționale, Guvernul nu permite ca o singură parte să dicteze regulile economice ale sistemului.

Arhitectura corectă a administratorului SDA

O structură funcțională în interes public, nu corporativ.

1.Statut de utilitate publică (Non-Profit): Conform HG 379/2025, veniturile (inclusiv garanțiile nerevendicate) trebuie reinvestite exclusiv în sistem. Este interzisă distribuirea profitului către fondatori.

2.Paritate decizională:

- Întrucât legea obligă *ambele* părți să participe, puterea de vot trebuie să reflecte efortul logistic, nu doar volumele de piață.
- Soluția:** Vot 50% - 50% sau un mecanism de "Drept de Veto" pentru deciziile strategice (bugete, tarife de gestionare), pentru a preveni abuzul majorității.

3.Deschidere (Open-Door Policy): Statutul trebuie să permită aderarea oricărui producător sau comerciant eligibil, fără bariere artificiale sau discriminare pe bază de activitate principală (ex: importator vs. producător local).

Necesitatea reglementării din partea Guvernului

*Statul ca arbitru:
De la spectator
la garant al
echităţii*

1. Mediere activă: Desemnarea urgentă a reprezentanţilor Ministerului în grupul de lucru pentru constituirea Administratorului, pentru a asigura transparenţa negocierilor.

2. Validarea statutului: Comisia de evaluare a Ministerului trebuie să **refuze licenţierea** oricărui Administrator al cărui Statut nu prevede mecanisme clare de protecţie a minorităţii şi de prevenire a blocajelor decizionale.

3. Aprobarea tarifelor: Statul trebuie să îşi asume rolul de validare a metodologiei de calcul pentru *Tariful de Gestionare* (Handling Fee), asigurându-se că retailerii (cei care colectează) îşi recuperează costurile reale de investiţie în RVM-uri.

SDA este un instrument de politică publică de mediu delegat privatului. Dacă privatul eşuează în a se organiza echitabil, statul are obligaţia legală şi morală de a impune regulile.